

Za divadlo se nemůže zaručit nikdo

Lenka Lázňovská, ředitelka IPOS ARTAMA, jezdí na Jiráskův Hronov od roku 1977. Za tu dobu zde zažila leccos, a už ji tedy nemůže téměř nic překvapit. V každém případě vždy stojí za amatérským divadlem a přesvědčuje o jeho kvalitě v rámci mezinárodní organizace AITA/IATA. Proto nemohla ve Zpravodaji letošního jubilejního ročníku chybět.

Před pár dny položil v Hyde parku jeden z mladých účastníků otázku: Je české amatérské divadlo skutečně takový fenomén, jak se tvrdí, nebo je to mýtus?

Není to mýtus. Je třeba rozlišovat – amatérské a ochotnické divadlo původně nebyla synonyma. V šedesátých letech se začalo používat pojmenování amatérské divadlo jako umělecké a experimentující, aby se odlišilo od ochotnického – sousedského, které nejedí na přehlídky. Jde o společenství lidí, kteří se mají rádi a mají si co říci. Zastává tak funkci komunitní a zábavnou. A je všude, což je hodně důležité. V roce 1990 se všechno rozvolnilo, tak se z toho stala tak trošku synonyma.

Je tedy z hlediska podstaty a významu důležitější to, či ono?

Obojí. České ochotnické a amatérské divadlo je světový fenomén. Ve dvojím smyslu. Nikde není takové rozprostranění amatérských souborů jako u nás. To můžeme tvrdit díky dvacetileté práci na Databázi amatérských divadel, kdy s vděčností vzpomínám na Jiřího Valentu a Slávku Šrámkovou, kteří na ní spolupracovali. Podařilo se zdokumentovat větší výskyt ochotnického divadla v době národního obrození, než předpokládaly akademické Dějiny českého divadla. Bylo jich vlastně jednou tolik. Za těch dvě stě let prakticky není u nás obec, kde by nikdy neexistoval divadelní soubor. Ta tradice je tak silná, že nejenže dochází ke generačnímu transferu v rodinách do třetí či čtvrté generace, ale má to tak silné kořeny, že v případě,

Grand interview

kdy soubor v obci zanikne, protože nemají režiséra nebo někoho, kdo soubor vedl, je téměř jisté, že se během patnácti dvaceti let objeví noví lidé, kteří soubor obnoví.

A divadlo současně vždycky sloužilo v určitých obdobích jako politikum. Už od doby národního

obrození, kdy bylo jasné, že nebytí divadelních ochotníků, kdoví, jak by to dopadlo s češtinou.

Druhé období je normalizace. Vzniklo to tehdy trochu uměle, kdy režim vyhodil z divadel třetinu profesionálů, a ti šli k amatérům. Svědectvím je kniha Divadla svítící do tmy, která dokumentuje, že v osmdesátých letech se objevila řada scén, které se vyjadřovaly velmi tvrdě k režimu. Například metaforou, divadelními obrazy – například Zborníkova Šupina. Ale takový Ochotnický kroužek J.A. Pitínského už jel - někdy v polovině osmdesátých let - úplně natvrdo. Ten už kritiku do ničeho nebalil. A i tohle politikum je fenomén.

Kromě souborů u nás existuje spousta přehlídek na různých úrovních a v různých specifických oborech divadla. Je to běžné?

V tom jsme také unikátní. Naše specialita jsou postupové přehlídky, kterých nikde jinde tolik není. Vznikly jako nutnost, protože souborů je tolik, že jinak by nebylo možné zvládnout výběr na celostátní přehlídku.

Ty jsi poprvé přijela na Hronov v roce 1977?

Ano. A od té doby jezdím skoro pravidelně. Po určitou dobu jsme se živila v Ústavu pro kulturně výchovnou činnost tím, že jsem dělala časopis Zájmová umělecká činnost, kde jsem mj. referovala o JH. Zajímalo mě to, protože předtím jsem měla různá studentská a dětská divadla, ale tak vysoko jsme se nikdy nedostali, takže jsme netušila, že něco takového existuje. Díky tzv. studijnímu

pokračování na straně 2

Co mě napadá

Nastavovat světu něco jako zrcadlo*

Letošní Problémový klub (PK), kterého mám tu čest být také součástí, se díky náhodnému nápadu v první den změnil ze semináře únikového v seminář opravdový. Začali jsme totiž našim frekventantům ústy profesorky Aleny Zemančkové zadávat do druhého dne úkoly vpravdě dramaturgické, většinou spojené s diskutovanými tématy,

inscenacemi a jejich hlubšími kontexty. Jedním z těchto úkolů bylo také hledat úlohu a motivy epidemii či chorob v literárních dílech epických, básnických a dramatických. Zamyslet se nad tím, kde všude mor, tuberkulóza či bílá nemoc nutí postavy k jednání, proměňuje paradigma jejich vnímání nebo je hnacím motorem příběhu.

V této souvislosti jsem si zadání vztáhnul a rozšířil na letošní ročník Jiráskova Hronova i všech divadelních ochotnických přehlídek, kterých jsem se účastnil, a ostatně na tvorbu v (amatérském) divadle obecně. Přehlídkové soukolí zasažené a mnohdy i přerušené několikaměsíční karanténou

se sice rozběhlo, jak a jakmile mohlo, ale do jeho osidel se dostaly inscenace, které překvapivě na neobyčejně dramatickou situaci, která postihla (a vlastně stále stíhá) celý svět a kterou doposud nikdo z nás nezažil, příliš nereagovaly.

Skoro se mi chtělo nad tímto fenoménem zaplat, protože kde jinde a jak jinak se s něčím tak zničujícím vyrovnat a v jistém slova smyslu i inspirovat, než právě v tvorbě divadelní. Zpráva, kterou to o amatérském divadle dává je vlastně dvojí: buď pandemie paradoxně přišla příliš pozdě a žádný z inscenačních týmů na ni reagovat nestihnul –

dokončení na straně 2

Jak to vidím...

Nepoznamenaný

Prakticky už od chvíle, kdy zjara slezl ojedinělý poprašek sněhu a rozkvetly primule jsme žili v neustálé obavě, zda se tu sejdem. No, to bylo strachu a co vidí oko návštěvníkovo? Skoronaplňný Jiráskův Hronov. Sály nakonec není potřeba obsazovat obřadním způsobem ani obsedantně, takže vzniká dostatečně kompaktní divácká masa, aby přenos z jeviště do hlediště fungoval na výbornou. Herci i organizátoři ostatně dobře vědí, jak je frustrující, a nebojí se o tom šířit, nemoci naplnit sál diváky.

Kdybychom hodnotili, jako ve škole, organizátorům bychom museli napsat velkou jednotku. Intenzivní péče, kterou věnovali přípravám se jednoznačně zúročila, dosud latentní festival propukl ve své nejvirulentnější podobě, festival žije, festival dýchá. Je sice o něco komornější, ale přijatá opatření jej rozhodně nedusí. Ne, mocná síla divadla a zdravé nadšení všech, kteří se okolo něj v poslední době vyskytovali jsou zkrátka do té míry nakažlivé, že zachvátily herce i diváky. Všem, kteří se na tomto zázraku podílejí patří velký dík, že se na to letos nevykašlali.

A tak pod rouškou tmy a notně podroušen zpívám v Tritonu trombóza, skleróza, dávivý kašel, a taky never mor, protože dokud se zpívá, ještě se neumřelo. Vedlejší skupinka natáčí na telefon video pro kamarády, kteří ještě přijedou. Bude zaručeně virální. A všichni okolo, Moraváci, mormoni i gádžové, more, zpívají také. Aby do toho hrom bacil, je to prostě ve vzduchu, Hronov se vším všade.

Co je ale nejdůležitější, že ani my jsme po (doslova) prodělaných měsících kulturní nečinnosti neutrpěli žádné trvalé následky. Horečnatá snaha vytvořit každoroční lokální ohnisko kultury a umění se zatím zdá být korunována úspěchem.

Zdraví

Jan Duchek

pokračování ze strany 1

programu se sem – myslím na Hronov – dostaly všechny žánry. Zatímco Slováci měli na přehlídce v Martině žatvu od roku 1967, nám to do hlavního programu nepovolili. Tam mohla být jen činohra.

Z dlouhodobého pohledu: které okamžiky považuješ za zásadní ve vývoji JH?

Jeden se týká právě vybojování té žatvy. Bylo to až v osmdesátých letech, kdy Jana Paterová vymyslela takovou obezličku, že sem zadními vrátky pustila všechno, od divadla poezie po představení ze Šrámkova Písku (byla výhoda, že tam organizovali přehlídku svazáci, a ti sem leccos pustili). Fungovalo to ovšem – jak už jsem řekla – v rámci tzv. studijního programu. Díky tomu se sem dostaly soubory jako Dividýlko Slaný nebo Ochotnický kroužek. On totiž se hlavní program Jiráskova Hronova schvaloval až na Ústředním výboru KSČ! Vzpomínám například, že Miroslav Pokorný napsal takovou nevinou detektivku, kde zaznělo, že to „nezvládla ani FBI“, a okamžitě to bylo z textu škrtnuto. Vyvrcholilo to v roce 1989, kdy nastal skandál kolem Majakovského Příliš horké lázně Mety Blansko. Popudilo, že zpívali „Blbnem dál pod jakýmkoliv praporem“. A zatím se o kousek dál, ve Žďárkách, hrála Pitínského Matka. To si dnes neumí nikdo představit. Pamatuju se, že František Laurin šel kvůli Hronovu až na ÚV KSČ, aby tu Metra Blansko mohla hrát Suchého, a zaručil se za ně. Byla to tehdy odvaha, protože za divadlo se nemůže zaručit nikdo – divadlo je teď a tady.

Druhý mezník nastal v roce 1990, kdy se oficiálně domluvilo, že JH jako „žatva“ opravdu bude. Tehdejší ÚKVČ se domluvil se starostou Miroslavem Houšťkem, podepsala se smlouva a začala nová éra. Důležitý byl také moment, kdy Milan Strotzer otevřel Klub mladých divadelníků více lidem. Původně to byla třída o třiceti lidech, ale od roku 1989 se tento program rozšířil až na patnáct klubů, tedy asi 300 lidí. Ale tehdy začal být problém technický, protože nebylo kde ty lidi ubytovat.

Jediným problémem ovšem nebylo jen ubytování...

Ale také nedostatečné divadelní vybavení. Dvě scény – Jiráskovo divadlo a Sál Josefa Čapka, mimochodem také nedivadelní víceúčelový prostor vhodnější spíše pro taneční zábavy, – už nestačily,

ostatně amatérské divadlo má svoje tvůrčí procesy rozvleklejší než profesionální –, nebo hůře, nikdo na ni reagovat nechtěl. Nebo je tento náš národní klenot tak kamenný a konzervativní, že se ho přece nějaká celosvětová epidemie ani netkne.

To ovšem neznamená, že by programová nabídka byla nějak chudá, naopak!, ale se vším tím zehraním na problematické organizační okolnosti, se všemi těmi hashtagy, že Hronov bude, s tím malým koronavirem v logu 90. ročníku, s těmi obavami, které všichni máme... Neměli bychom

a tak se přidala Sokolovna. Ale ukázalo se, že chybí black box, který moderní divadlo používá a potřebuje. Ale chápu oprávněnost argumentu, že postavit za pár milionů takový prostor, který se využije jeden týden v roce, není zrovna efektivní.

Jak vidíš Jiráskův Hronov za deset let, v roce stého výročí?

Pro mě je velká radost dětské a mladé divadlo. Baví mě, že existuje tolik studentských scén, i to, jak k divadlu přistupují a pokračují v tom, co jsme chtěli v sedmdesátých letech my. Tedy brát divadlo jako způsob života, možnost vyjádření se k tomu, jak žijeme. Látky, které si vybírají, jsou často autorské. Nechtějí hrát hotové texty, experimentují, hledají. To je myslím dobrý předpoklad k tomu, že divadlo žije. A vedle toho existují stále i ta susedská divadla, která mají komunitní charakter a plní společenskou funkci.

Myslím, že Jiráskův Hronov by se měl rozevírat do ještě větší šíře. Trojský koník., kterého vložila Jana Paterová ve formě experimentálních divadel, má pokračování v tom, že tady vystupují nezávislá divadla. Mnohá z těch, která začínala jako amatérská a postupně se profesionalizovala, jako třeba před časem Vosto5 a nyní Geisslers Hofcomedi-anten. Věřím, že jich bude přibývat. Samozřejmě pokud na to festival bude mít, protože to není zadarmo. To se ukázalo i loni a letos, kdy nabídka profesionálních divadel je na festivalu zpoplatněná, a stejně je plno. Lidé, kteří sem jezdí, zajímá divadlo v plné šíři a my bychom jim to měli dopřát.

Jana Soprová

s tím my divadelníci něco dělat? Nebo je ještě příliš brzy? Buď jak buď, tenhle zážitek už z našich životů nikdy nikdo neodpáře a nikdy na něj nezapomeneme. Budu s napětím očekávat, jestli něco ve způsobu tvorby změní, zda nám tahle pro mnohé zdrcující zkušenost přinese vlastně něco dobrého.

Ivo Kristián Kubák

(* William Shakespeare: Hamlet, jednání III., scéna 2.; překlad Jiří Josek)

Tajemství hořických trubiček

Stane se někdy, že hronovská noc nabude neplánovaných a mnohdy překvapivých rozměrů a délek – a nebohý redaktor, pověřený úkolem přinést report ze semináře **Evy Spoustové**, se ocitne před místní ZUŠ ve stavu ne zcela svěžím. Seminář se ukrývá pod písmeny **R a J**, jež tentokrát neoznačují ani Romea a Julii, ani Restaurace a jídelny, nýbrž Rytmus a jevištní řeč.

Záhy se ukazuje, že pro Evu Spoustovou je jevištní řeč problematikou vysloveně komplexní: den se začíná něčím, co onomu strádajícímu redaktorovi střídavě pomáhá a škodí, totiž hodinovou rozcvičkou a cvičeními v parku. Hlas vychází z těla, a tak cvičíme těžiště (přesněji řečeno bod, jemuž Eva přezdívá hořické trubičky – to je ovšem tajemství, na něž se musíte vyptat někoho ze zasvěcených), zkusíme reakce, pomáháme oběhu... Jako start dne je to opravdu výživné.

Když se Eva dozvěděla, že dorazím, rozhodla se toho využít a zopakovat cvičení, které jsme spolu už jednou provedli. Seminaristé četli z mých nonsensových veršů, které staví na různých jazykových hrátkách, posunech významů či zakódovaných literárních odkazech. Četlo se sborově nahlas a pak debatovalo o tom, jak provést (mnohdy

i grafickou) pointu při přednesu, a o tom, zda a jak je která pointa sdělná již ode mě.

Další cvičení bylo opět pohybové. Dvojice seminaristů vždy kráčejí proti sobě a mají se pozdravit či na sebe jinak reagovat podle určitého předem daného klíče – přičemž se průběžně mění, kdo má jaké informace, a vždy jeden z dvojice, ale také

přihlížející si museli občas ucpávat uši, aby se nepřipravili o překvapení.

Práce s textem se tentokrát věnovala Shakespearovým sonetům, které byly zadány za domácí úkol. Seminaristé se střídali v jejich interpretaci, důraz byl kladen na věcnost a konkrétní, adresné zacílení. Když jsme se pak v parku rozloučili, mířili zpátky do ZUŠ věnovat se antice. Zdá se, že spíš než vysloveně technicistní školení v problematice jevištní řeči nabízí Eva Spoustová škálu různých přístupů ke všemu tomu, co se na herectví týká hlasu. Tuto šíří ostatně naznačují už klíčová slova z anotace semináře: *pocit – pohyb – zvuk – vnímání – představa – působení – rytmus – rozum – radost*. Mohu dosvědčit, že to vše se včera dopoledne v parku vyskytovalo hojně.

Michal Zahálka

**Nahlédnutí
za oponu seminářů**

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa Hamlet

Co na to tvůrci

„Celý problém Hamleta je o drogách,“ říká režisér českolipského Hamleta Václav Klapka.

Jak dlouho jste sbírali odvahu na Hamleta?

Shakespeara jsme dělali již před pětatřiceti lety.

A svého času jste dělali i Hamleta.

Byla to určitá variace, nejednalo se o uceleného Hamleta. Šlo spíše o féerii. Ale dnes si myslím, že jsem již k Hamletovi dozrál. Vlastně jsem si uvědomil, kdy, když ne dnes, bych jej ještě mohl dělat. Není na co čekat. A stále si myslím, že Hamlet, byť je divadlo 21. století někde jinde, do světové dramatiky patří.

Scéna a kostýmy mi přišly postapokalyptické.

Scénografii vytvořila moje kmenová scénografka Renata Grolmusová ve spojení se svým synem, který hrál Laerta. Železářství jsme zvolili, protože nám přišlo, že jde o určitou apokalyptickou vizi světa. Staré železo, které se na nás sype.

Nakolik jste upravoval Hilského text?

Snažil jsem se nezasahovat, ale jakmile jsem začal inscenaci domýšlet, někde jsem prostě zasáhnout musel. Například z dvojice Guildenstern – Rosenkrantz jsem udělal jednu ženu. Myslím si totiž, že když jsou dva chlapi svině, není to tak zajímavé, jako když je ve dvojici chlap a ženská. Dalo mi to nové možnosti. Když jsem četl Hamleta, uvažoval jsem, jak udělat scénu s duchem. Konzultoval jsem to s psychiatrem a on mi řekl, že je Hamlet buď schizofrenik, nebo pod drogami. Jakmile se zmínil o drogách, došlo mi, že celý problém Hamleta je o tom. Potom mu ale ducha musel někdo připravit. A kdo nám připravuje podobné problémy? Nejlepší kamarádi. Takže Horacio. Dělal jsem tedy podobné posuny. Jinak je ale text na 99% Hilského.

Není ale tak, jak jej Hilský napsal.

Není. Ale i on sám říká, že nikdo neví, jak je to v Hamletovi vlastně správně poskládané. Originál Hamleta neexistuje. Jsou pouze kvarta z pozdější doby. Jestli tedy je dnes čtvrtá scéna na místě třetí nebo páté, je to jedno.

A příští inscenace bude zase od Shakespeara?

To se musíte zeptat mladých.

Honza Švácha

Hra o dánské, pardon, české trůny

Popasovat se s **Hamletem** je prestižní záležitostí každého, ať už amatérského či profesionálního souboru. Hrát Hamleta ale znamená především rozhodnout se, proč a o čem. Text umožňuje řadu interpretací, od politické po ryze rodinnou.

Prvních deset minut inscenace českolipského **Divadelního klubu Jirásek** vyloží jasně karty na stůl. V připsané úvodní scéně, pravda, z velké části na základě Shakespearova textu, objasní Polonius divákům, že odvodý a zbrojení má na svědomí norský král Fortinbras. Starý král Hamlet totiž zpřetřhal s Norskem všechny vazby, „takže jsme vlastně svobodná země“, ale Fortinbras to tak nehodlá nechat. A tak nakráčí na scénu v podobě hřmotného bohatýra užívajícího výrazy „dávaj!“, aby zaukoloval exponenta pronorského režimu Horacia, aby mu pomohl Dánsko vrátit do jeho područí. K tomu je třeba odstranit současného krále Claudia i „mladého floutka“ Hamleta, podle Horacia, plačtivou a fetující trosku. A Horacio pohotově vymyslí intriku s duchem mrtvého krále.

Hamlet jako Horaciova intrika by mohl mít – při vší přímocarosti politické interpretace – něco do sebe. Jenže co si pak počít s chudákem Hamletem, předem zbaveným veškeré motivace a proměněným, spolu s Claudiem, v nevědomou oběť politické hry o trůny?

Intrika se navíc dál scénicky nerozvíjí. Hraje se „klasický“ Hamlet, kde nic nenapovídá, že by šlo o Horaciovu režii ve zlatých rukavicích, jež mu, bůhvíproč, darovaly Erínye, jež se coby „bohyně

mstící zločiny“ či „předobraz křesťanského svědomí“ (jak je s matoucí zkratkou uvedeno v programu) vynořují, kdykoli se to (ne)hodí. Obtěžují kdekoho, i Hamleta, který v téhle interpretaci nemá nic moc do činění ani s pomstou, ani se svědomím. Ale vypadají dekorativně, to zas ano.

Horaciova chvíle přijde už jen ve scéně norského vojska směřujícího do Polska, kde dá divákům najevo, že i on v tom má své prsty. V závěru ho ale Fortinbras, nastupující na dánský trůn, odkopne s plakátovou replikou „Eto tvoje Dánsko!“ A Horacio jen stále dokola opakuje „Já to nevěděli!“ Patrně byl hodně natvrdlý.

Českolipský Hamlet chce hrát o naší minulosti i současnosti, ale dělá to naivně a nedůsledně, nikoli skrze text, ale skrze zvňjšku připsané repliky. Ničemu nepomůže ani scéna, evokující opuštěnou tovární halu, či beznázorová kostýmní směsice. Ani ubíjející patetická hudba.

Hamlet je tu opravdu jen drogou, žalem, znechucením či kdovíčím zmítaná loutka, Ofelie roztomilou holčičkou s efektním výstupem šilenství, Polonius umluveným šantalou, vystřídáním neúnosně přehrávanou šarží Osrika. Ale mají herci vůbec prostor k tomu, aby v tomhle politicky prvoplánovém digestu z Hamleta vytvořili zajímavé postavy? Pochybují o tom.

Na začátku byl snad chvályhodný záměr podívat se na Hamleta současnými očima. Na konci poměrně nezajímavých 140 minut s předvídatelnou pointou.

Radmila Hrdinová

Eto tvoje Dánsko!

Hamlet, tisíckrát viděný a tisíckrát znovu a nově interpretovaný... V tom je Shakespeare jako houba, jak kdysi řekli některý z velkých režisérů. Je možno v něm najít cokoli a vykládat jeho prostřednictvím také cokoli. Koneckonců, téměř každý Shakespeareův příběh je o moci, o penězích, o lásce, o smrti.

Toho si byli vědomi i v českolipském souboru, který má zkušenost se Shakespearem už dlouhá léta (připomeňme jejich kultovní inscenaci z roku 1985 Jak se vám líbí Jak se vám líbí, jejíž novodobý remake už zdaleka neměl tak silnou odezvu). Znovu a znovu se tedy pouštějí i do dalších děl velkého alžbětinského barda. Zabodnout praporek se jim už před lety podařilo na nejvyšším vrcholku – u Hamleta. Vrchol ovšem láká k zdoání zas a znova a provází jej touha ukázat, že víme ještě více a jsme ještě aktuálnější... V tom může být na jednu stranu přednost, na druhou stranu ovšem past. Vyplatí se držet pravidla, že někdy méně bývá více, a nesnažit se uplatnit všechny nápady.

Inscenace českolipských zachází s Hilského překladem, ale i se samotnou strukturou hry a jejími postavami jaksi zlovolně, až marnotratně. Hlavní postava Hamleta se tak nějak ztrácí ve změti vedlejších postav, které bojují o své místo na slunci dosti nevybíravými prostředky. Překvapivě se tak do popředí dostává postava válečníka Fortinbrase, který se svými dvaceti tisícovým vojskem chce „jen pokojně přejít přes Dánsko“, zatímco zde se objevuje už na počátku jako bohatýrský intrikán zformovaný tak, aby každý, ale úplně každý divák pochopil, odkud že ten velký hurónsky se smějící a peníze rozhazující silák pochází. Motiv jeho županské roztahovačnosti se jako červená nit táhne celým příběhem. Vojska, postupující k hranicím říše, zcela převládají Hamletův osobní příběh a na konci nezbyvá ticho, ale mrzký peníz: *Eto tvoje Dánsko!* Horaciovi, který se zmůže jen na to, že nesmyslně opakuje *To jsem nevěděl!*

Tímto zarámováním se výrazně posunují významové roviny hry, stejně jako charakter: postava Horacia, původně jediného spolehlivého přítele Hamletova, který se – dle Shakespeara – měl stát poslem pro budoucnost, který bude vyprávět Hamletův příběh příštím generacím, se zde mění ve zrádce, intrikána a zloducha přímo exemplárního. Jeho pohrdání dánským národem a dvojakost, kterou Hamlet odhalí (či snad ani neodhalí?) až na konci, je divákům prvoplánově předkládána od počátku. A chvíli váháme, kdo že je vlastně tím hlavním hrdinou...

Jistě, režisér a upravovatel v jednom Václav Klápka má jistě plné právo na svou verzi příběhu, ale udělat z hamletovské tragédie banální svědectví o lidech, z nichž jeden (Claudius) se bojí úplně každého, od nevlastního syna až po manželku.

Ta zase působí, že neví, čím je, když z dominantní samičky najednou při rozhovoru s Hamletem „prozře“ a slova, charakterizující prvního a druhého manžela, která jí původně říká Hamlet, vyslovuje sama.

Lépe nedopadly ani další postavy. Hamlet je z počátku pouhá troska pod vlivem drog a alkoholu, která se v druhé části závažně mění v rázného hrdinu (je už však pozdě). Intrikánský pár pána Rosenkrantze a madam Guildensternové jako by vypadl z podvodnické frašky. Ofélie je nezletilou puberťačkou, která se nechala zbouchnout. Infantilní je i její otec, který si vylévá zlost na plyšovém medvídkovi. A navíc, jako by tu vyukovaly postavy z jiných her – Erynie (podle programu) by zde rozhodně nikdo nečekal, a tak naskočí spíše čarodějnice z Macbetha. Hrobníci - snad otec z dcerou(?) - nemají k dispozici ani základní rekvizitu, která jim slouží k meditaci. Herci se scuknou na pouhé napodobování postav z *commedia dell'arte*. Osrik zase jako by vypadl z Puškovcovy scénky z Mnoho povyku pro nic.

Přiznám se, že na počátku mě docela bavilo luštit puzzle scén a citací vytržených z různých částí hry (začíná se expresivní scénou, kdy se v díře na předscéně objevují ruce Erynií, následuje „obchod“ Fortinbrase s Horaciem, pak přicházejí hrobníci...) a části slavných monologů jak o hercích, tak o slovech slovech či úvaze zda být či nebýt. Jsou roztroušeny jen tak halabala po celém kuse. Postupně ale tahle hra na hádanky omrzí, a dostavuje se pocit trapnosti. V časech, kdy sice žehráme na „hroznou dobu“, ale můžeme říkat vlastně cokoli, působí přímočarost politických narážek i to, jak doslova převládají příběh Hamletovy rodiny, samoúčelně a politicky přímočaře.

Závěr možná zrcadlí názor autora na současnou situaci (ve světě) a zhnusení lidmi (Čechy), ale proč si k tomu brát na pomoc Shakespeara?! Připadá mi to škoda.

Jana Soprová

Co na to diváci

Jakási postapokalyptická industriální scénografie napovídá myšlence, že se příběh může odehrávat prakticky kdykoliv a kdekoliv. Tomu odpovídají i kostýmy, které nejsou ani dobové ani stylově ukotvené. Přesné herecké výkony, včetně precizní scénografie a light designu staví inscenaci v mých očích velmi vysoko.

Petr Haken

Byla jsem trochu zmatená pojetím posta. Viděla jsem už lepší!

Bára

Co si o tom myslet? Fakt nevím.

Jarda

Není to můj šálek čaje.

Aneta D.

Co na to tvůrci

„NEJSEM SI JISTÁ, ZDA ZŮSTANOU KAMARÁDI,“ říká pro Zpravodaj režisérka hry Doručeno. Zobrazeno. Přečteno Jana Kottasová

V programu máte uvedeno, že jde o epistolární drama, tedy drama v dopisech...

Jedná se o novodobé epistolární drama. Nevidíme tedy do dopisů, ale do telefonů našich postav.

Mám pocit, že jsem podobný princip viděl ve hře Naprostí cizinci. Inspirovali jste se?

Máte pravdu. Princip jsme si půjčili přesně z tohoto filmu. Pokusili jsme se tímto způsobem působit přímo na naši generaci a v našich českých poměrech. Nejde tedy o žádné italské řešení konfliktů.

Kdo je autorem scénáře?

Jde o podstatě o autorskou tvorbu. Nápad přišel od Kláry Vajnerové. Podílelo se nás na tom ovšem víc. Například další členka souboru Vendulka Hlášková. Obě jste dnes mohli vidět na jevišti. Zasahovala jsem do toho trochu i já, ale především je to text holek. A navíc se hodně vyvíjí. Po dvou letech od premiéry se jedná o třetí verzi. Snažíme se přizpůsobovat současné době, tomu, co se zrovna děje, a posouvat inscenaci stále dál.

Komu je vaše představení vlastně určeno?

Řekla bych, že našim vrstevníkům. Cítím to jako naše téma a myslím, že tam každý najde kousek sám sebe. Svůj pohled. Předpokládám, že je to především pro naši generaci, a když přijde někdo starší, není to sice o něm, ale přesto je to velmi zajímavé i pro něj.

Jaký je váš názor na sociální sítě? Je Facebook mrtvý?

Myslím si, že teď jede víc Instagram a od svých dětí vím, že nabíhá víc Tik tok, kterému já už nerozumím. Každá generace má zřejmě svoji sociální síť.

Vy sama používáte mobilní telefon?

Ano. Hodně.

Mažete sms?

Možná by to chtělo, že? Je pravdou, že více lidí po zhlédnutí našeho představení řeklo, že si jdu smazat telefon. Myslím, že už jsou na to různé programy, tak by neměl být problém utajit všechny své zprávy tak, aby je cizí člověk nepřečetl.

Hrála byste někdy společenskou hru, o které je tato inscenace?

Asi ne.

Divadlo Radar/Šupitopresto Doručeno, Zobrazeno. Přečteno

Láska v časech messengeru

Doručeno. Zobrazeno. Přečteno je, řekl bych, název, který klame tělem, byť je tematicky naprosto odpovídající. Dlouho jsem si pod ním představoval nějaký generační studentský kabaret, který se ve zkratce a pomocí pár vtipných skečů vysloví o tom, jak nám sociální sítě rozežraly schopnost komunikovat (a stručná anotace to nijak zvlášť nevyvrací). Když jsem pak inscenaci na Třísce konečně viděl, zůstal jsem s otevřenou pusou.

Vlastně trochu zbytečně, protože autorku Kláru Vajnerovou a její vášeň pro anglickou divadelní tradici znám. Původně jsem napsal, že její hra je pokusem o velkou pravidelnou generační tragikomedii anglosaského stříhu, ale křivdil bych. Ve skutečnosti je velkou pravidelnou generační tragikomedii anglosaského stříhu. Texty tohoto typu (a vlastně vůbec texty s pravidelnou výstavbou) se u nás ani v kontextu profesionální dramatiky nepiší nikterak často, takže přinejmenším v mých očích jde o jednoznačný dramatický počín.

Je zjevné, že jednou ze sudiček u kolébky textu byla nedávná italská filmová komedie Naprostí cizinci režiséra Paola Genoveseho, ale to není nic zavrženíhodného: na obdobném principu tu vznikla úplně nová hra na jiná témata, vypovídající o životě současné generace pětadvacátníků s - řekl bych - až zdrcující přesností. Řada situací je nepříjemně povědomá, ale přitom nejde o snůšku samozřejmostí a banalit. Nadto si cením toho, že závislost na moderních technologiích, kterou bych asi za banalitu asi v zásadě pokládala, je jen dílčí téma a ony moderní technologie jsou mnohem spíš řídicím principem celé věci.

Ne, že by to byla hra absolutně dokonalá. Vajnerová píše nesmírně obratně, zjevně poučena v řemesle stavby scénáře, i když místy už to, jak hojně konstruuje oblouky, pracuje s průběžnými motivy a větší čechovovské pušky, přeci jen občas poodhalí nosnou kostru. Za problematické v tomhle směru pokládám zejména sekvence s esemeskami

od matky, jimž v inscenaci také škodí tklivý hudební doprovod. Pod vlivem toho předepsaného sentimentu je pak trochu těžké se na konci doopravdy dojmout, ačkoliv by to člověk za jiné konstelace vlastně docela rád udělal.

Největší slabinu potom spatřuji v postavě podnapilého šovinisty Adama (myšleno stále textově, nikoliv co do hereckého provedení): téma potměšile čecháčkovského přístupu k feminismu je sice jistě součástí oné generační výpovědi, ale postava je ve svém postoji napsaná do tak krajní meze, že tu místo tématu zbyde jenom teze. S takhle karikaturním soupeřem se dost dobře přit nelze, a tak celá scéna působí ze všeho nejvíc jako dramatinizovaný díl Branek, bodů, kokotů.

Kromě toho jsem navíc ani napodruhé nepochytil (ač jsem se na to vysloveně soustředil), co ta postava vůbec na té oslavě dělá, když se s Veronikou teprve seznamuje po jejím příjezdu.

Na inscenaci je vidět podobně nekompromisní časová investice jako na textu hry: dominantní technologická složka je nesmírně propracovaná, plná nejrůznějších fóreků a dalších drobností, ale nejde zdaleka jen o ni. Cenné je, jak důsledně režisérka Jana Kottasová buduje inscenaci na rozehraných situacích a jejich proměnách, jak sehraný je ansámbel, jak vytříbený cit pro ironii a timing herci prokazují.

Limity vidím v místy přehnaně sentimentálním důrazu na klíčové momenty (podpořené hudbou) a snad by se místy mohlo ubrat i v psychologizujícím herectví. Ale přesto jde v mých očích zcela beze sporu o amatérskou činoherní inscenaci v kvalitě, jaká bývá k vidění jen opravdu zřídka. Řemeslo se tu potkává s autentickou výpovědí o dnešním světě, servírovanou sice s ironií a nadhledem (jejíž přináší závěrečná lajkovací tečka, která jako by se tvářila, že ten absolutní výbuch nikdy nenastal), ale zároveň i se vši závažností a s nepřehlédnutelnou péčí. Byl to pro mě i napodruhé velmi vzácný zážitek.

Michal Zahálka

Co na to kritika?

Doručeno, zobrazeno, přečteno

- Čau fešáku, já myslím, že dobrý ne? :)
 - Čau kocourku, jóóó, docela jo. :) První dojem byl dobrej, teď nad tím začínám trochu víc uvažovat...
 - Popravdě mě hodně nakopla druhá půlka, kdy se to začlo řešit. Ale taky mám pár otázek. Tak začni :D
 - No, já to měl naopak - první půlka mě bavila
 - bavilo mě, že ty dialogy jsou překvapivě docela autentický a přirozený, bavily mě postavy, přišly mi sympatický. Ale když se to začalo rozkrývat, tak jsem začal pochybovat.
 - No to mi povídej. Hele, fešáku, proč ten Kuba je takovej grázl? Opravdu manipuluje? Já si totiž myslím, že ne. Ale je to vtipný, ne? Teda ne ten Kuba, ale ty gagy tam.
 - Jo, cejtíme to stejně. Ty vtipy taky, ale hlavně toho Kubu. Z těch informací, co mi o něm dali, tak jim to nevěřím. A vůbec, blbý je, že ty postavy známe hlavně z toho, co nám o nich říkají.

- Takže myslíš dojmy.
 - Dojmy, nebo spíš názory na ně...

- ...který si přečtem nebo nám je řeknou, ale situace nejsou tak vyhocené, abychom to poznali z jednání.

- A jak to chceš zahrát, vole. XD To za jedno představení nejde. A já bych pak rád porovnal, to co nám o nich říkají, s tím co sám vidím, ale z toho co vidím, se o nich nedozvím dost.

- No protože tam je otevřených spousta témat, tam máš: nefunkční rodina, nekomunikace naživo, falešnej svět na sociálních sítích, partnerský vztahy, to že si v soukromý konverzaci píšeme něco jiného, než co říkáme naživo...

Co na to kritika?

- No ale hlavně, že některý věci, který si píšeme v soukromí, by vůbec na veřejnosti propíraný být neměly. Proto mi to, co psal Kuba, přišlo v pohodě. Do toho zkrátka nikomu nic nebylo a mám dojem, že ho pak na konci chtějí vykreslit skutečně jako manipulátora, ale já jim to nevěřím.

- Souhlas, ale na druhou stranu to byla jen kalba, na chvilku otevřeli pandořinu skříňku (svý messenger), dotkli se svých problémů, pohádali se, odešli a pak si lajklí fotku – takže v pohodě. Hele a myslíš, že je to jakože změnilo?

- Já nevím, co by na sobě měli měnit, protože mi vlastně přijde, že komunikují v pohodě. Jediný co by mohli ještě vylepšit – že když mají možnost se o tom bavit, tak radši řeknou, že si nebudou kazit párty. Ale řekni mi - kdo tohle umí?

- Já teda ne. A víš, že to psala ta, co hrála Verču? Hustý, co?

- Jo, to je chvályhodný. Nebylo to napsané špatně, ale podle mě v té druhé půlce už nemohli všechna ta témata dořešit.

- To né, no. A opravdu je ten svět tak vyprázdněnej – fakt spolu už nedokážeme komunikovat normálně, jakože ti musím ukrást mobil, abych se o tobě něco dozvěděl?

- A ňu, ňu. Myslim, že ne. Ty o mně víš všechno.

- Ale pro ty mladý jo, dyť oni pořád čuměj do těch mobilů, co ty víš, co si píšou?

- To bys chtěl vědět.

- Hele asi ne, pojďme zpátky, pak mě ještě zajímá ta máma, jak to s ní je? Ta rovina mě teda táhla celou dobu, ale do teď nevím, co se stalo. A chceš se zasmát: dokonce jsem si chvíli myslel, že to dítě na fotce bylo tý Verči. :D

- To jsem si, kámo, myslel taky!!! :D Podle mě nás tam chtěli zavést. Ale teda sorry, to už mi přišlo jako velkéj konstrukt.

- Jojo a co si teda s tou Verčou udělaly? Nebo co jí udělal ten Jakub? To sem nepochopil, ale strašně jsem se na to rozuzlení těšil.

- To si máš asi domyslet... Hele, ale to všechno vyplývá z toho, že nám to všechno potřebovali dořct. Taky bych nepotřeboval vědět všechny informace, kdyby se zaměřili na to, co se děje mezi nimi v tu chvíli. Ale oni pak už všechno jen říkali, místo toho aby to dělali.

- Pravdu díš, bratře – ale my si taky jenom píšeme a nic neděláme. Mně se to prostě líbilo.

- Ale jo, dyť mě taky!

- Hlavně to bylo dobrý herecky, i témata jsou super. Hele a co napíšeme do recenze?

- Neboj, já už něco vymyslím.

- Hlavně to tam nepřepisuj, tak jak jsme si to tu napsali, vymysli to trochu hezčeje.

- Spolehni se. :)

Jan Mrázek a Pavel Skála

Přijde mi, že přes všechny technické věci jde v ní především o vztahy...

Určitě je to víc o vztazích než o mobilech. Často přemýšlím, co se stane po tom večeru. Jestli ti lidé zůstanou kamarádi nebo ne. Vypadá to, že ano, když si olajkují v závěru společnou fotku. Ale já si tím vůbec nejsem jistá. Myslím si, že se jedná o večer, který může zničit dlouholetá přátelství, která mají kořeny až v porodnici. Anebo jsme už možná tak otupělí, že to hodíme za sebe...

Honza Šoácha

Co na to diváci

Ani nevíme, jaké nebezpečí se skrývá v přístrojích, které nosíme stále u sebe, které necháváme položené na stolech, které se mohou z různých příčin ocitnout v cizích rukou a obsahy schránek se začnou sypat. Moderní konverzačka, dobře napsaná, dobře zahrnaná, poukazující na nebezpečí, která na nás číhají.

Petr Haken

Ze začátku to vypadalo trochu jako banální televizní hra. Ale později zatrnulo v zádech. Bohužel je to až příliš reálné.

Syřva

Asi je to určeno pro menší prostor, takhle projekce zpráv z mobilů rozčilovaly, protože ani z druhé řady se nedaly přečíst.

Jarda

Vzpomněla jsem si na to, jak jedu metrem, a všichni čumí do mobilů, jako by svět kolem ani neexistoval.

Bára

Myslet a nebát se

Myslet divadlem, myslet o divadle... jedna z nejvyšších met a možností účastníka amatérských divadelních přehlídek, ergo i diváka Jiráskova Hronova. Ono je to – či měla by být - ve skutečnosti meta všech divadelníků, nejen těch na JH, ale o tom jindy. Zde je to pak meta či zájem především návštěvníka slavného PC klubu, který – jak o tom píše ve svých sloupcích prof. Císař - měl své hvězdné i slabší chvíle, ale vždy se snažil pojmenovat podstatné problémy a témata nejen zde přítomných inscenací, ale i divadla jako takového.

Je to jedna z největších předností a snad už i tradice tohoto festivalu. Je vždy – aspoň co jsem kdy na JH byl - radost do PC klubu zajít. Už jen proto, že tam jsou zvědaví a vzdělaní (a často i vtípní a bezpředsudeční) lidi – jak mezi moderátory, tak vesměs i mezi posluchači –, kteří chtějí o divadle mluvit, přemýšlet, diskutovat o něm.

Jelikož v redakci pracujeme trochu v jiném časovém režimu, než je pro PC vhodné, nedaří se mi (nám) tento klub pravidelně navštěvovat. A je to – pro nás (mě) – škoda. A mrzí mě (nás) to. Když jsem tam včera konečně (a letos poprvé) zabrousil, připadal jsem si jako „mezi svými“. Zájem o divadlo, přemýšlení o něm, diskuse, dialog. Zajímavé, fundované úvahy, inspirativní pohledy. Otevřená platforma poslouchat i se vyjádřit. Dokonce i přítomní tvůrci, kteří si občas byli nuceni vyslechnout nepříjemnou kritiku, se neošivali, nedávali oči v sloup (aspoň ne očividně) a – zdálo se mi – cítili se v daném prostředí také jako „mezi svými“. A to je oč v takovém světě běžší. Slyšet se a poslouchat se. A respektovat i úplně jiný názor. Mluvit a přemýšlet vážně, zodpovědně, odvážně, s osobním ručením.

Když jsem byl vyzván, abych řekl něco o politickém divadle, nechtěl jsem mít „poučnou“ přednášku – to by dalo na celý zdejší seminář – ale asi jsem měl (či bych chtěl) říct, že politické divadlo je pro mne veškeré divadelní dění, které je společensky angažované, za čím si člověk – skrze divadlo – stojí. Jako občan, jako lidská bytost. Svým chováním, svým životním postojem, svým divadlem. V životě i v umění.

A je jedno, jde-li o mého oblíbeného Miroslava Bambuška či (aspoň zatím) vzdálené prostibořské **Kočovné divadlo**. *Děláš-li líbivé divadlo – a klidně si jej kdokoli dělejte, nic proti tomu – pak žádné tvé představení, i když zoolíš jakýkoli žánr, nemůže být politické, promiň.* Bude a je to jen forma. Možná chytrá, možná dokonce fungující, podvrtná a divadelně oslnivá, působivá, ale bude a je to právě a jen ta forma. Ale politické divadlo, to je divadlem vyjádřený politický/angažovaný postoj. Dlouhodobý postoj.

Takže ptáte-li se mne, zda **Kabaret proti nám!** bylo politické divadlo, odpovědět neumím. Představení, které jsem zhlédl, podle mne nebylo. Klidně by

Světýlka nad řekou

Technické služby mají během Jiráskova Hronova spoustu práce. Důležitou roli mají i během příprav, zajišťují všechno možné – od sečení trávy v parku a dovozu laviček, po zavěšování světýlek nad řeku. Právě světýlka jsou neodmyslitelnou součástí festivalových večerů, víc mi o nich řekl vedoucí technických služeb Robert Mazurek.

Kdy se světýlka nad řeku zavěšují?

Asi čtrnáct dní před zahájením Jiráskova Hronova.

Kolik lidí je na to potřeba?

Dělají to dva lidé.

Jak se postupuje při jejich instalaci?

Kolegové si navážou sáček s olůvkem, přehodí přes řeku provázek, po provázku si natáhnou ocelové lanko, na kterém jsou světýlka potom zavěšená, ukotví to a poté po ocelovém lanku tahají samotná světýlka.

Zkouší je nejdříve rozsvítit nanečisto?

Ano, zkouší, protože se napájí ze dvou, nebo ze třech míst a některé žárovky samozřejmě po celém roce nesvítí, takže se musí zkusit a vyměnit.

Vyměňují se i v průběhu festivalu?

Pokud přestane svítit třeba tři, tak se to neřeší. Musel by se sundat celý řetěz z lanka, celkem složitá oprava. Ale stane se, že přestane svítit část, která

Výstava 9 x 10 Hronovů

J

istě jste zaznamenali, že se v ulicích centra Hronova objevily plakáty, jimž dominuje výtvarně zpracované číslo a koláž fotografií vždy z jednoho desetiletí Jiráskova Hronova. Devět zastavení, devět desetiletí. Šárka Čmelníková z KIS říká: „Vznikl nápad udělat venkovní výstavu s devíti zastaveními, ale dopátrávat se starých fotek není úplně snadné. Pan Milan Strotzer tady před pár lety dělal výstavu **Přelet nad Hronovem** a nabídl, že jeho fotografie můžeme použít.

Jedná se o devět zastavení. První a poslední je v divadle, protože tam to všechno začalo, a jak doufám, bude pokračovat i do budoucna. Další jsou rozmístěny po městě – jedno je u Čapkovy sálu, ve vitríně, dvě zastavení jsou v meditační zahradě u kostela, další u mlýna Papírna, v parku A. Jiráskova a jedno ve výloze restaurace Na baště. Takhle se můžete projít po celém městě a zároveň po historii Jiráskových Hronovů. Výstava se jmenuje **9 x 10 Hronovů** a já bych panu Strotzerovi ráda prostřednictvím Zpravodaje za KIS i za sebe touto cestou poděkovala. Patří mu můj obdiv.“

je připojena z jednoho místa, takže třeba tři řetězy vypadnou, to se pak řeší oprava na přívodu.

Kdo světýlka rozsvěcí?

Na to máme nastavený časovač.

Používají se světýlka v Hronově i na něco jiného?

Patří výhradně tomuto týdnu.

Jak se uskladňují?

Jsou to spojené řetězy, dají se rozpojit. Jsou očíslované, takže zaměstnanci vědí, kam který řetěz přijde. Každý rok se vážou na stejné kotvící body. Je to smotané jako lano a uskladněné ve sklepech.

Může světýlka ohrozit nepřízeň počasí?

Ne, jsou dělaná na ven.

Kdy se sundávají?

Zhruba týden, dva, po festivalu. Záleží i na ostatních povinnostech.

Je na každé šňůře stejný počet světýlek?

Není, některé jsou víc šikmo, některé víc kolmo, jsou různé dlouhé.

O pravdivosti poslední odpovědi jsem se přesvědčila sama, když jsem se světýlka snažila spočítat. Vyšla jsem z parku a skončila u mostu na náměstí na čísle 292. Zbytek za mě snad spočítali hronovští vodáci, kteří pluli na pramici přímo pod nimi.

Veronika Matúšová

Kupte si knížku

Každoročně pod sloupy Jiráskova divadla jsou k dispozici knížky, které vycházejí v NIPOS. Ráda si s vámi popovídá **Magda Mikešová**, dlouholetá pamětnice. Co letos nabízí? Doporučila především nejnovější publikaci z roku 2019 Dramatická výchova Soni Pavelkové (sestavila Eva Machková), a když přijdete zalistovat, zjistíte, že knih hlavně o dramatické výchově a práci s dětmi v amatérském divadle je tu ke koupi více. Jinak je tu kniha Databáze amatérského divadla za pouhých 30,- Kč! A také nádherná publikace o historických oponách, zde v zlevněné verzi za 400,- Kč.

Čajovna Bílý drak

"Jsme jediná čajovna od hranic po Hradec Králové," říká pro náš Zpravodaj provozovatel Bílého draka Tomáš Vašina.

Proč se čajovna jmenuje Bílý drak?

Žádný hlubší příběh za tím není. Zakladatelka čajovny měla ráda draky. Pokud se mi podařilo zjistit, přemýšlela o více barách, ale nakonec zvolila bílá.

Kdy vlastně k založení čajovny došlo?

V roce 1998. Tehdy se dala dohromady skupina kamarádů, kteří rádi chodili na čaj. Byl to vlastně spíše určitý klub. Postupně jsme se časem dopracovali k úplně novému prostoru. Původní čajovna byla v přízemí, v malém, nepříliš útulném prostoru. Byl to spíše krámk. Pak se zde vystřídal několik provozovatelů. Já jsem čtvrtý. Každý přinesl něco nového a po čase pokračuje někam dál.

Jak se vám daří v době, kdy většina podnikatelů v turistice a potravinovém průmyslu krachuje?

V období karantény jsme měli zavřeno. Zhruba tři až čtyři měsíce. Vzali jsme tu situaci jako dovozenou, během které si můžeme odpočinout, abychom po ní mohli všechno zase s novým elánem a s novou chutí rozjet.

Odkud nakupujete čaje, pokud to není tajemství?

Nákup čaje je složitý. Základní čaje, například ovocné, nakupujeme prostřednictvím internetových dodavatelů. Čaje kvalitnější, především pak zelené a černé, jezdíme nakupovat do Prahy. Za Čiřany, kteří čaj do Čech dovážejí. Přímo s nimi se pak řeší ceny a kvalita zboží, které je právě nakupováno. Je třeba čaje ochutnávat. U Čiřana člověk nikdy neví, co mu prodá. Je schopen prodat zákazníkovi tři roky starý čaj za cenu čerstvého.

Je rozdíl v provozu čajovny během roku a v průběhu Jiráskova Hronova?

Během festivalu je v Hronově pochopitelně víc lidí. Máme otevřeno téměř stále. Přes rok máme dopoledne zavřeno, otevíráme od úterý do neděle a fungujeme od tří do desíti nebo jedenácti. Týden je poklidnější, víkendy jsou živé.

Předpokládám, že k vám nechodí pouze hronovští...

V současné době jsme jediná čajovna od hranic po Hradec Králové. I když pokud vím, teď otevřeli jednu čajovnu v Trutnově. Jezdí sem lidé z Náchoda i Jaroměře a podobně. O návštěvníky relativně nemáme nouzi. Je to především tím, že zde působíme již dlouhou dobu a mezi lidmi jsme známí.

Každý rok, když do Hronova přijedu, přibude v čajovně něco nového. Přibude prostor, vylepší

se vybavení... Existuje nějaký plán rozvoje vašeho podniku?

Žádný plán ani představa, co bude dál, neexistuje. Šijeme to horkou nití. Vždy nás něco napadne a vrhneme se do toho po hlavě. V současné době se zaměřujeme spíše na skladové prostory, které nejsou příliš vidět. Budujeme skládek, kde budeme moci čaje lépe uchovávat.

Podle něčeho přece jen podnik rozvíjíte. Kde získáváte inspiraci?

Relativně dost cestuji po světě. Občas si tedy přivezu nějaký nápad. Třeba z Turecka. Ovšem nejvíce našich nápadů vzniká nad šálkem čaje.

Jak velký je váš tým?

Počet lidí se pohybuje okolo jedenácti. Je to hodně o tom, že zde pracují brigádníci, kteří mají například jednu směnu za týden nebo za čtrnáct dní. Jsme vlastně skupina kamarádů, kteří se dobře znají navzájem. Jezdíme spolu na dovolené, trávíme spolu volný čas. Naše vztahy nejsou příliš postavené na relaci zaměstnanec – zaměstnavatel.

Vždy, když váš podnik navštívím, zaujme mě dřevěná socha Buddhy.

Udělal ji pro nás jeden kamarád, který sem dlouhodobě jezdil. Je z jednoho kusu dřeva a byl to dárek od něho pro čajovnu.

Zajímavý je váš provoz. V průběhu přehlídky se často stane, že lidé k vám chodí relaxovat a občas i usnou. Nevadí vám to?

Nevadí. Ať si odpočinou. Život během festivalu je náročný.

Kterého čaje uvaříte nejvíce?

Asi čaje s názvem Bílý drak. Především v zimě. V současné době nastupuje boom zelených čajů, to dříve nebylo. Poptávka se pohybuje v určitých vlnách. Někdy se pije především černý čaj, aby jej vzápětí vystřídal jiný druh.

Jak dlouho věříte, že vaše čajovna bude existovat?

Doufám, že na věky. Když budou mít lidé chuť chodit a na naší straně chuť pracovat, věřím, že tomu tak bude.

Honzá Švácha

mohlo být v jakékoli veřejnoprávní a neveřejnoprávní TV a lidi – i ti, proti kterým bylo asi mířeno – by jej slízli všemi deseti. Byla to zkrátka – možná jistým způsobem podvratná (to býval svým způsobem ale i rozhlasový seriál Jak se máte Vondrovi), ale kdo to pozná? – chytrá zábava s několika skvělými scénkami i pěknými písničkami. Ale neznám kontext tohoto souboru a lidí kolem něj. Možná navazují na něco, co osvětluje tuto jejich inscenaci a jsou v ní proudy a vrstvy, které při prvním – nekontextovém – zhlédnutí patrně nejsou. V tom případě se omlouvám. Agitpop to rozhodně nebyl.

Ale co důležité politikum je, jsou hronovské PC-kluby. Myslet a nebát se, to je politické! Je důležité, že tu PC-klub je. A doufám furt bude. Jako angažovaný, ergo politický postoj lidí dané doby.

Vladimír Hulec

Zestárl jsem na letošním Hronově

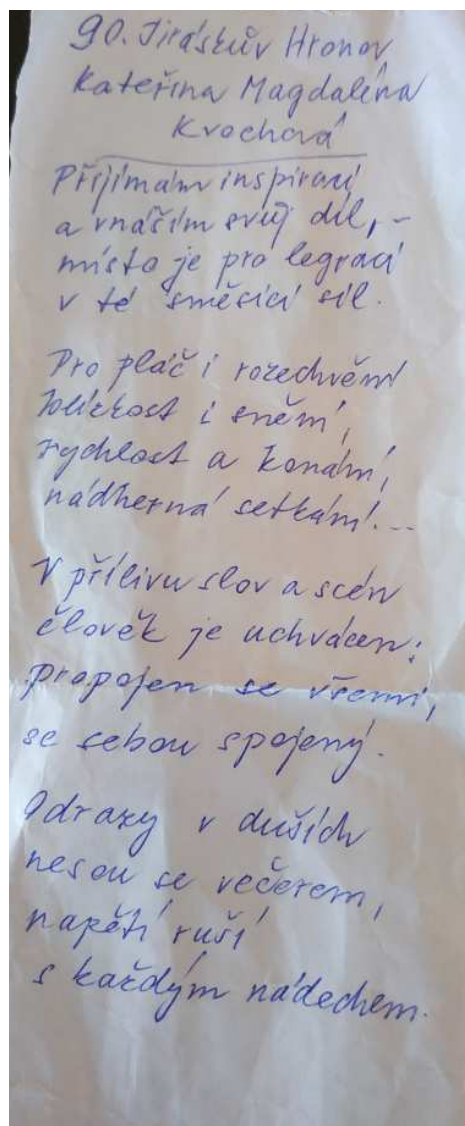
Celých téměř pětadvacet let spojitě účasti na Jiráskově Hronově jsem se vždy počítal k mladé větvi radikálních alternativců. Demonstrativní odchody z blbých činohr, nahlas citovaný Hulec, hádky o Lantu, o němž prof. Císař kdysi prohlásil, že je praktickou režíř nedotčen. Divácké spikleneckví z androšských klubů (pamatuji Zelinkův Nádech, na který dorazili čtyři diváci), odpolední představení Bílého divadla ve vysočanském parku a úprk maminek z přilehlého pískoviště... Alternativa se za ta léta stala skoro hlavním proudem. Bártovy toitoiky v poslední performanci Chemického divadla by na Hronově těžko překvapily, Fričem naserivovaná Kasandřina nahota v Novotného Teritoriu a nakonec i nahota národního režiséra samého v rubínovském BurnOut už nijak nešokuje.

Ano, jsme to přece MY!, kdo trhnul tou oponou, a ti mladí nás těžko přeskočí...

Letos se do Zpravodaje velkolepě vrátil náš guru, Vladimír Hulec. Radost veliká, každou větu bych takřka krví podepsal! A pak jsem zjistil, že těmi mladými divadelníky je Hulec vnímán jako jakýsi zombie z hlubin hronovského dávnověku, vyšetpalé kafe, zvětralý tritonský portugal. Vzápětí se o Něj otře zástupce nových trendsetterů. K mé škodolibé radosti se den nato odkope v totálně konformní blbině, parodii sebe sama. Přesto je třeba zvolat: *Vladimíre Hulče, právě zde, kolem kalné Metuje, se sešikujeme k boji! Vpředu garda ošlehaná nextwejojama, na pravém křídle šiky dr. Krásy, na levém oDredovaná jízda! A neuhneme, ani kdyby vozy linky E vyrazily středem v oblaku prdů, i kdyby proti nám vystartoval celý zmrazovačův orchestr s koločavským saxofonem o čele!!*

Nedostanou nás! Ani jako fosílie!

Petr Burma

Dokument Jiráskův Hronov v proměnách času

České televizi natočila letos dokument Jiráskův Hronov v proměnách času, který kombinuje exkluzivní archivní záběry, rozhovory a momentky z letošního 90.ročníku. Pro, kdo se natáčení zúčastnili a další zájemce je tu zpráva o vysílání. Pořad je nasazen do vysílání 16.9. od 22.35 hodin na ČT art, opakovat se bude 21.9. Navíc ti, kdo nestihnou, si poté budou moci dokument pustit na i-vysílání ČT

Děkujeme

Ve tři čtvrtě na jedenáct večer se včera pod okny redakce rozezněla píseň o tom, jak zabili Janička, Janka. Sice jsme si nic neobjednali, ale i tak redakce děkuje za službu písničky s dovozem až do domu.

-zah-

Trochu historie 7

Činohra po moderně

Proč vstoupila amatérská činohra tak úspěšně do období divadla po moderně, má několik příčin. Ta první je v tom, že se normalizačnímu úsilí přes všechnu snahu nepodařilo amatérské divadlo tak podřídit oficiálně vyžadovaným trendům, jako se to povedlo v divadle profesionálním. V amatérském hnutí zbyly jisté prostory, do nichž vstupovali tvořiví inteligentní lidé, kteří objevovali v amatérské aktivitě možnost vykonávat pro sebe i pro jiné něco, co má smysl. Příkladem přímo vzorovým může být manifest, jímž se jednoho dne ozvali mladí loutkáři, kteří odmítli praxi loutkového divadla, jež využívá divácké dětské konjunktury, aniž by se ohlíželo na kvalitu. Znal jsem dobře tuto tendenci v loutkovém divadle ze svých prvních vystoupení v porotě loutkářské Chrudimi, kdy vzadu na verandě hotelu Slavia sedala početná skupina, jež odmítala jakékoliv novoty – zpočátku zvláště silně přítomnost živého herce na jevišti. A teď se najednou ozvalo od té revoltující party důrazné prohlášení: Nemáme-li co říci, raději mlčíme!

Že jde o to dělat činohru zajímavou tím, že něco zajímavého sděluje, to jsem pochopil, když jsem viděl v Úpici inscenaci Tylova Jana Husa, kterou v Malém divadle z Ústí nad Labem režíroval Rudolf Felzmann – bylo to představení o intelektuálovi, který hájí chytře a tvrdohlavě pravdu proti mocným. Bylo naprosto jasné, že tuto inscenaci nikdy patřičné dohlédací instituce nemohou pustit na JH. Režisér Felzmann se ovšem v Hronově s ústeckým souborem představil jako přední režisér amatérské činohry po moderně ještě několikrát. V roce 1978 oslnil amatérské divadelníky režii Ibsenova Peer Gynta, kvůli níž jsem se málem rozešel se svou ženou Mirkou, protože jsem nechápal, jak se jí představení může líbit, když jde o dokonalou „ambaláž“ – tj. balení „pravého“ divadla pro veřejnou prezentaci. Však to také mnozí amatéři ocenili slovy, která jsem vždycky považoval za krajně problematická jako ocenění vskutku amatérské tvořivosti: Bylo to jako profesionální představení.

Odvážím se tvrdit, že jsme tehdy na amatéry dokonce nakládali více než mohli všichni unést, že jsme po nich chtěli něco, co dokázali uskutečnit jen někteří. Do dneška si to občas – vzpomenu-li si na některá hodnocení – vyčítám. Ale na druhé straně: Felzmannova Její Pastorkyňa z roku 1980 to byla činohra, již bych přál českému nejen amatérskému divadlu dnes i zítra ve velkém počtu! Stejně jako v Tylově Husovi ob-

R. Felzmann – Peer Gynt 1978

nažil Felzmann v replikách textu tematické jádro; v textu Husa šlo o rétoriku hájící správné a pravdivé přesvědčení, v Její pastorkyni se vynořilo ostře dramatické jádro viny a trestu za ctižádostivost – výborně navíc zahrané – jež mělo rozměr antické tragédie a blížilo se Janáčkově operní úpravě literární předlohy Preissové.

Rudolf Felzmann v Hronově 2001

Jestliže jsem napsal, že bych přál českému amatérskému divadlu v současnosti i v budoucnosti takové inscenace, je to proto, že si myslím, že je to podoba činohry, která sluší amatérům.

Není adaptací, o níž ještě bude řeč, která zcela posouvá podstatu textu někam jinam, což ovšem ne každý dokáže provést přijatelným způsobem, a navíc dodat textu stejně silné téma jako jeho původní autor. Felzmann nikdy nepřesáhl svou dramaturgicko-režijní koncepcí autorův záměr, proto zůstal v inscenaci Peer Gynta u oslnivé ambaláže. Ale uměl znamenitě a tvořivě v tomto textu vyhledat jeho současné téma a všemi prostředky, jež má divadlo k dispozici, je rozvinout, podepřít, sdělit. Současné inscenace klasiky – zejména té naší realistické, a ještě z vesnice – chtějí autorův text předělat, povýšit, posunout k složitým tématům. A přitom už české amatérské divadlo právě v tom údobí 80. let, kdy stanulo na vrcholu, jehož nikdy před tím nedosáhlo a obávám se, že tak hned nedosáhne, předvedlo názorně v ústeckých inscenacích, které režíroval Rudolf Felzmann, v čem je přitažlivost takto pojaté činohry.

Jan Čisář

Dnes odpoledne jsme se dozvěděli, že zemřel pan Miroslav Houštěk

Člověk, který toho pro ochotnické divadlo, nejen v Hronově, udělal v posledních 40 letech nejvíc. On se zasloužil o to, že je dnes Jiráskův Hronov přehlídkou toho nejlepšího, co ochotnické divadlo každý rok nabízí v rámci rozličných divadelních druhů a žánrů. On dokázal přesvědčit úředníky na ministerstvu financí, že tahle značka stojí za to. Je na nás, abychom jako město dokázali její dobré jméno udržet. Pan Houštěk se na nás určitě někde ze zákulisí dívá.

Věra Bartošová, místostarostka Hronova

Vzpomínka a poděkování

Hronovskou káru jsme spolu táhli řadu let. On zpočátku v roli starosty města a principála hronovského souboru a zároveň velkého patriota města i festivalu a já jako představitelka spolupořádající instituce. Začátky nebyly lehké. Museli jsme k sobě prokopat cestičku skrze zarostlé křoví nedůvěry. Když se ale ukázalo, že máme jeden cíl, našli jsme i společnou cestu.

S panem inženýrem Houštěkem jsme hned po revoluci vymýšleli a posléze podepsali první statut Jiráskova Hronova jako mezioborové divadelní žatvy. To bylo v průběhu roku 1990 a před tím jsme se společně s Karlem Tomasem, tehdejším programovým ředitelem festivalu, museli dohodnout na koncepci prvního polistopadového JH. Byl zároveň posledním federálním Hronovem. Záhy přišlo rozhodnutí

MK, že se oddělí peníze a program. Tento neobvyklý koncept by nebylo možné realizovat bez vzájemného pochopení a ochoty spolupracovat. To pokračovalo i v době, kdy už z radnice odešel a jako předseda občanského sdružení se spolupracovníky Lubošem Červeným, Ivanou Richterovou a dalšími převzal hlavní odpovědnost za Hronov. Přístavba se sálem Josefa Čapka jde za ním.

To už se mohl naplno věnovat režijní práci na inscenacích svého milovaného Jiráska. Nastudoval Emigranta, několikrát Lucernu (většinou s angažováním herců také z Červeného Kostelce, Police, Náchoda) a naposled Vojnarku. On režíroval vždycky, ale za normalizace oficiálně nemohl. Díky statečnosti Mirky Císařové však jeho inscenace na krajších přehlídkách nechyběly.

Měl velký zájem, aby se festival otevřel světu a sám se seniorskou skupinou reprezentoval republiku na mnoha festivalech, dokonce až v Japonsku. Hronovský soubor zapojil rovněž do mezinárodního klicperovského projektu (Česko, Velká Británie, Austrálie). Hodně ho mrzelo, že se po uvedení na JH a v Londýně nenašly peníze na závěrečnou etapu v Austrálii.

I když už na festival přímý vliv neměl, vždy se o něj zajímal a vždy byl připravený přiložit ruku k dílu. To bylo zapotřebí vždy. Chci mu poděkovat a jsem ráda, že jsem mu to mohla říci i osobně. Bude chybět nejen rodině a hronovským divadelníkům, ale i nám všem.

Se zármutkem v srdci Lenka Lázňovská

Ohlédnutí

Jiráskův Hronov se mění. Je to živý organismus. Za devadesát let ani na minutu neustrnul. Posouval (a posouvá) své hranice. A jedním z těch, kteří ho formovali, kteří ho vybudovali, kteří mu dali nynější podobu, kteří mu dali zázemí, byl Miroslav Houštěk. Miroslav Houštěk včera zemřel. A pokud je 90. ročník Jiráskova Hronova stvrzením fungující tradice, kterou on budoval, příslibem budoucnosti, kterou on žil, a potvrzením smysluplnosti našeho konání, nemůžeme než děkovat. Na radnici zaválala černá vlajka. S Miroslavem Houštěkem končí jedna velká etapa Jiráskova Hronova. Ať byl v jakékoli pozici – ať byl režisérem, ať byl starostou – pořád to byl Miroslav Houštěk, který miloval divadlo, který miloval ochotníky, který miloval náš festival, svoje město, který nám nabídl Hronov k setkávání. Je až symbolické, že se život Miroslava Houštěka uzavřel v době, kdy celý Hronov, celá republika, my všichni! slavíme kulaté jubileum. Kdy připijíme tradici a budoucnosti. Přijijme Miroslavu Houštěkovi. Čest jeho památce.

Josef Jan Kopecký za Volné sdružení východočeských divadelníků

Uvidíme, uslyšíte...

Pátek 7.srpna

Opera Žatec

Přádleny

Sál Josefa Čapka 16.15

Spitfire Company, Praha

Antiwords

Jiráskovo divadlo 14:30 a 19.00

Antonín Puchmajer D.S.Praha

Příběhy z pohybu aneb Povídej mi něco hezkého

Sál Josefa Čapka 19.00, 21.00 a 22.30

OFF PROGRAM

Divadlo b, Praha.: **Malý pán**

park A.Jiráska 15.00

Pan Jirásek na návštěvě u Čapky

Mlýn – Papírna 17.00

Neochotníci, Praha / Nový Jičín: **Přečteno!**

park A. Jiráska – v trávě 19:15

Duo OKD: **Oba konce duhy**

park A.Jiráska 22.00

Divadlo Kvelb

nám. Čs. Armády a park A. Jiráska 13, 16, 20.15

Koncerty

Good company

park A. Jiráska 18.00

6 na chodníku

park A.Jiráska 20.30

Tvořivá dílnička

stánek v parku A.Jiráska 15.00–18.00

Výstavy Politické kresby Josefa Čapka

1933–1938 v historickém prostoru Papírny, bývalého mlýna rodiny Čapkovy 13.00–18.00

Předváděčky

budou k vidění v sobotu od 10 hodin v Sále Josefa Čapka. Uvidíme ukázky práce seminářů ABC Divadla a Rytmus a Jevištní řeč.

Zpravodaj
90. Jiráskova Hronova 2020

Vydává organizační štáb.

Redakce:

Jana Soprová (šéfredaktorka), Jan Švácha, Vladimír Hulec, Michal Zahálka (redaktoři), spolupracovníci redakce Jan Duchek, Veronika Matušová, Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom).

Neprošlo jazykovou korekturou.

Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.eu>

E-mail: jasop@centrum.cz

Fenomén Šampusové snídaně

Léta slyším, že se na Jiráskově Hronově už drahně let pořádá vždy ve středu Šampusová snídaně. Nikdy jsem ale nezjistila, co to vlastně je. Letos jsem ovšem dostala tip od Karla Tomase z IPOS ARTAMA na jistého Jiřího Klapku, shodou okolností mého spolužáka ze školky a první třídy, s nímž jsem se po letech setkala právě na Jiráskově Hronově. A tak předkládám verze jich obou.

Jiří, zapálený rusista, zpěvák a hudebník, předseda České asociace rusistů a Česko-slovenské scény na mě vychrlil celý příběh o tradici Šampusových snídaní, ale také spoustu další informací o tom, jak čeští hudebníci ovlivnili světovou hudbu a podíleli se - aniž se o tom obecně ví - mj. na tvorbě rozmanitých kultovních písní amerických a také na mongolské hymně. Trovchu to spolu souvisí, protože, kde je víno, je i zpěv, ale nás nejvíce zajímá právě ona tajemná Šampusová snídaně...

Jiří Klapka:

Já si to pamatuju tak, že jsme na počátku 80.let s pražským souborem Iris vystupovali v parku Aloise Jiráska, hráli jsme pohádku Jak princezna hádala, až prohádala. Já hrál pasáčka, i když ani tenkrát jsme na to moc neměl fyziogomii a byl jsem v recenzi nazván „elegantním pasáčkem.“ Byl horký letní den a tak se po představení se pár přátel sešlo ve Stovce. Někoho napadlo objednat šampaňské, což v té době nebylo zvykem. Pan restauratér měl jen šampaňské v třetinkách. Jak je roznášel, tak prázdné lahvičky stavěl před stovku. Za chvíli šampaňské došlo, tak šel vedle do obchodu koupit. Nakonec vykoupil šampaňské v celém

Hronově. Druhý den jsme si řekli: Když jsme se tak pěkně sešli, tak to šampaňské a kaviár posnídáme! Z toho vznikla tradice, která má přibližně čtyřicet let, to přesné datum je trochu rozostřené. Zkrátka je to několik desítek let. Setkání se koná vždycky ve středu dopoledne. K tomu někoho tenkrát napadlo, že se sejdeme ne v restauraci, ale na náměstí, každý bude mít svoji láhev a svoji skleničku, a budeme se vysmívat pracujícím, že musí do práce, a my ne... To bylo ovšem jen jednorázově. V dávných časech pamatuju nejen Stovku, ale i Prajzko, kde byli desítky kytar a dalších hudebních nástrojů, hrálo se a zpívalo mohutně, ale nikdy jsem nepocítil od hronovských nelibost, spíše takové spiklenecké mrknutí oka. Každým rokem dělám tady na Hronově v parku představení Putující písnička, kde zpívám české písničky ve variacích, jak se zpívaly v Americe, jak se zpívaly v Rusku, Polsku, v Maďarsku.

Karel Tomas, který se účastní Šampaňské snídaně už také drahně let (ale ne tak dlouho jako Jiří Klapka), vzpomíná na to, že se jednalo o akci členů Klubu mladých divadelníků, později přezdívaných Štěnice. Seminář se tedy konal v Dřeviči. Mezi účastníky patří či patřili mj. Jan Hančil, dnešní rektor AMU, herec a moderátor Ivan Vodochoďský, herečka a režisérka Iveta Dušková, prof. František Laurin, Petr Haken, Ladislav Vondrák a spousta dalších. Samozřejmě, nesejdou se vždycky všichni, ale silné jádro zůstává. Na fotkách z dávných dob a z letošního roku jistě některé účastníky snídaně poznáte. Tak na zdraví! Do další čtyřicítky.

jas

